

1. מעיגל אל-הואשלה, ת.ז. 056312333
2. פאטמה אל-הואשלה, ת.ז. 301900080, באמצעות אביה העותר מס' 1
3. בסמה אל-הואשלה, ת.ז. 308111657, באמצעות אביה העותר מס' 1
4. סלימאן אל-הואשלה, ת.ז. 058937434
5. מרים אל-הואשלה, ת.ז. 200282150, באמצעות אביה העותר מס' 4
6. חסין אל-הואשלה, ת.ז. 024760860
7. שירין אל-הואשלה, ת.ז. 204461099, באמצעות אביה העותר מס' 6
8. לבאד אבו עפאש, ת.ז. 058971441
9. אסמא אבו עפאש, ת.ז. 305527905, באמצעות אביה, העותר מס' 8
10. מוחמד אבו סלב, ת.ז. 056311434
11. עזיז אבו סלב, ת.ז. 20625084, באמצעות אביו העותר מס' 10
12. אברהמים אבו מסאעד, ת.ז. 55801062
13. אמל אבו מסאעד, ת.ז. 302665336, באמצעות אביו העותר מס' 12
14. עלי אל-מעאבדה, ת.ז. 5247689
15. מונא אל-מעאבדה, ת.ז. 30554721, באמצעות אביה העותר מס' 14
16. סלימאן אבו עסא, ת.ז. 025916339
17. תייסיר אבו עסא, ת.ז. 300052107, באמצעות אביו העותר מס' 16
18. יונס אבו כף, ת.ז. 59891390
19. עטאף אבו כף, ת.ז. 59414417, באמצעות אביה העותר מס' 18
20. זינב אבו כף, ת.ז. 302781828, באמצעות אביה העותר ס' 18
21. פאיז אל-אטרש, ת.ז. 350255305
22. סועאד אל-אטרש, ת.ז. 032515934, באמצעות אביה העותר מס' 21
23. אחמד אל-אטרש, ת.ז. 035034719
24. ופא אל-אטרש, ת.ז. 315809152, באמצעות אביה העותר מס' 23
25. מוחמד אל-ג'נאמי, ת.ז. 5852859
26. סמאח אל-ג'נאמי, ת.ז. 209153790, באמצעות אביה העותר מס' 25
27. סלמאן אל-ג'נאמי, ת.ז. 054441944
28. סלאמה אבו סבילה, ת.ז. 054413745
29. נאדיה אבו סבילה, ת.ז. 201539962, באמצעות אביה העותר 28
30. מוחמד אבו ג'ודה, ת.ז. 35543941
31. חנאן אבו ג'ודה, ת.ז. 37772225, באמצעות אביה העותר 30
32. עאמר אל-סראיעה, ת.ז. 3517809

33. נדא אל-סראיעה, ת.ז. 201591039, באמצעות אביה העותר מס' 32
 34. סלימאן אבו חמאד, ת.ז. 52452901
 35. הבה אבו חמאד, ת.ז. 301802740, באמצעות אביה העותר מס' 34
 36. ועד ההורים בבית ספר אלביירוני, לקייה, באמצעות יו"ר הועד ראג'ח אל-סאנע
 37. ועד ההורים בבית ספר היסודי אל-אחא', רהט, באמצעות יו"ר הועד אבראהים אבו ג'רארה
 38. ועד ההורים בבית ספר יסודי עומר אבן אל-ח'טאב, רהט, באמצעות יו"ר הוועד ח'אלד אל-נסאסרה
 39. ועד ההורים בבית ספר אל-זהרא', רהט, באמצעות יו"ר הועד חוסין אל-עוברה
 40. ועד ההורים בבית ספר תיכון מקיף, רהט, באמצעות יו"ר הועד סאלם אל-גרינאווי
 41. ועד ההורים בבית ספר יסודי א', שגב שלום, באמצעות יו"ר הועד מוסלח אל-עזאזמה
 42. איגוד ועדי ההורים בנגב, וקואלציית החינוך באמצעות יו"ר האיגוד ודובר הקואלצייה ד"ר עוואד אבו פריח
 43. ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים, באמצעות יו"ר ההתאחדות עו"ד מועין ערמוש
 44. המועצה הערבית לחינוך ותרבות בנגב, באמצעות יו"ר המועצה פארס אבו עובייד
 45. מרכז אל-טפולה
 46. המועצה האזורית לכפרים הלא מוכרים בנגב, באמצעות יו"ר המועצה ג'בר אבו כף
 47. אגודת הארבעים
 48. ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי בישראל
 49. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
- באמצעות עו"ד מרואן דלאל ו/או חסן ג'בארין ו/או
 ג'מיל דקואר ו/או ארנה כהן ו/או סוהאד חמוד ו/או סוהאד בשארה
 מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
 ת.ד. 510 שפרעם 20200 טלפון: 9501610 - 04, פקס: 9503140 - 04

העותרים

- נ ג ד -

1. לימור ליבנת, שרת החינוך
 מרחוב שבטי ישראל 34, ירושלים

2. משה שוחט, ראש רשות החינוך הבדואית

בניין משרד החינוך, ת.ד. 610, באר שבע

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי המורה למשיבים ליתן טעם:

א. מדוע לא להעביר את המשיב מס' 2 מתפקידו כראש רשות החינוך הבדואית בעקבות דבריו נגד הקהילה הערבית הבדואית שבמסגרתם הוא תיאר קהילה זו, בין השאר, כ"בעלת תאווה לדם, לא יודעת להשתמש בשירותים וממשיכה להשתלט על קרקע של המדינה.";

ב. מדוע לא למנות איש חינוך מקצועי מקרב הקהילה הערבית הבדואית בדרום, שיכהן כראש רשות החינוך הבדואית לפי מכרז פומבי;

ג. מדוע לא לבדוק את תפקודה של רשות החינוך הבדואית והשימוש בתקציבה עד למינוי ראש רשות חדש על פי מכרז פומבי.

בקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו ביניים המורה על הקפאת המשך תפקודו של המשיב מס' 2 עד מתן החלטה סופית בעתירה זו, וזאת מהנימוקים שלהלן:

המשך תפקודו של המשיב מס' 2 יסב נזק נוסף, מעבר לנזק הנצבר מכהונתו בתפקידו כראש רשות החינוך הבדואית במשך כ- 16 שנה. נזק זה, שהגיע לשיא נוסף לאחר התבטאויותיו הגזעניות של המשיב מס' 2 נגד הקהילה הערבית הבדואית, הינו בלתי הפיך בייחוד לאור מערכת היחסים המעורערת בין המשיב מס' 2 לבין רבים מהורי התלמידים בכפרים הלא מוכרים בנגב.

המשיב מס' 2 הסביר לאחר פרסום אמירותיו הגזעניות ברבים כי הוא התכוון בדבריו רק לאלה אשר מתנגדים למדיניותו כראש רשות החינוך הבדואית. הסברו הלא משכנע של המשיב מס' 2 אינו מייתר, כמובן, את העובדה כי על פי הסברו, הוא פועל ביודעין ומתוך כוונת תחילה נגד חלקים גדולים בקרב קהילת הכפרים הלא מוכרים בנגב, ועל כן המשך תפקודו יפגע בשיתוף הפעולה הנחוץ בין רשות החינוך הבדואית לבין הקהילה.

Say to them,
say to the down-keepers,
the sun-slappers,
the self-soilers,
the harmony-hushers,
"even if you are not ready for day
it cannot always be night."...

Gwendolyn Brooks, *Speech to the Young: Speech to the Progress-Toward*

מבוא

1. נושא עתירה זו הינו מעמדו של איש חינוך המתבטא כנגד האוכלוסיה שהוא מחוייב על פי דין לפעול לטובתה, לשתף פעולה עמה, לשרת את האינטרסים הלגטימיים שלה, ובייחוד בתחום החינוך. המשיב מס' 2, ראש רשות החינוך הבדואית, המופקד מטעם משרד החינוך על האורגן שמנהל את מערכת החינוך בכפרים הלא מוכרים בנגב, אמר על אוכלוסיה זו, בין השאר, כי היא "בעלת תאווה לדם, לא יודעת להשתמש בשירותים וממשיכה להשתלט על קרקע המדינה." מקומו של המשיב מס' 2, אפוא, אינו יכול להיות במערכת החינוך, כל מערכת חינוך, ובטח לא בזו המנהלת את ענייני החינוך של הכפרים הלא מוכרים בנגב, רשות החינוך הבדואית.
2. התבטאויותיו הגזעניות והגסות של המשיב מס' 2 נגד האוכלוסיה הערבית הבדואית פוגעות בזכות לכבוד של הקהילה, מפרות את חובת האמון המוטלת על עובד ציבור, וגורעות ממעמד הרשות הציבורית (משרד החינוך) בקרב הקהילה. כמו כן, ביטויי הגזעניים של המשיב מס' 2 פוגעים במסרים חינוכיים נשגבים שאמורים להדריך כל מערכת חינוך כמו שוויון וכבוד.
3. המשך פעילותו של המשיב מס' 2 כאחראי על מערכת החינוך בכפרים הלא מוכרים בנגב משמעה הפרה בוטה לזכויות תלמידי כפרים אלו והוריהם למערכת חינוך ציבורית הפועלת בהגיונות, שוויוניות, ללא שרירות וללא משוא פנים.
4. העתירה מתייחסת גם לסוגייה העקרונית של זכות הייצוג ברשות ציבורית. במקרה הנוכחי מדובר ברשות החינוך הבדואית אשר מנוהלת ביד רמה על ידי המשיב מס' 2, תוך הדרת צרכי ורצונות האוכלוסיה הערבית בכפרים הלא מוכרים בנגב. זכותה של אוכלוסיה זו, וחובתה של המשיבה מס' 1, למנות, לאחר מכרז פומבי, איש חינוך מוסמך

מקרב האוכלוסיה הערבית, שיהיה נאמן לחובתו הציבורית כלפי תלמידי הכפרים הלא מוכרים בנגב.

החלק העובדתי

העותרים

5. העותרים 1 עד 35 הם הורים, בנותיהם ובניהם הקטינים המתגוררים בכפרים הלא מוכרים בנגב אל-ג'רא, גסר אל-סר, ואדי אל-נעם, אל-מדבח, תל אל-מלח, אם בטין, ואדו גוין, אם תנאן, אל-שהבי, אל-זערורה, אל-באט, ודריג'את. עותרים אלו אמורים ליהנות משירותי חינוך של רשות החינוך הבדואית.

6. העותרים 36 עד 41 הם ועדי הורים בבתי ספר מהישובים הערבים בנגב. העותרים 42 ו-43 הם איגוד ועדי ההורים הערביים בנגב ואיגוד ועדי ההורים הערביים הארצי. העותרות 44 ו-45 פועלות למען קידום החינוך בקרב הקהילה הערבית בנגב. העותרות 46 ו-47 פועלות למען קידום זכויות תושבי הכפרים הלא מוכרים בנגב בכלל, ובתחום החינוך בפרט. העותרת 48 פועלת למען קידום זכויות האוכלוסיה הערבית בתחום החינוך. העותרת 49 פועלת למען קידום זכויות האוכלוסיה הערבית בכלים משפטיים.

המשיבים

7. המשיבה מס' 1 הינה השרה האחראית על מימוש הזכות לחינוך של כלל התלמידים בישראל, לרבות התלמידים בכפרים הלא מוכרים בנגב, אשר חבה, כרשות ציבורית, בחובת אמון כלפי הציבור, ובייחוד ציבור התלמידים והוריהם.

8. המשיב מס' 2 הינו ראש רשות החינוך הבדואית. רשות החינוך הבדואית נוסדה בשנת 1981 כדי לשרת את אוכלוסיית הכפרים הלא מוכרים בנגב. רשות זו מהווה רשות חינוך מקומית לכפרים הלא מוכרים בנגב, בהעדר מסגרות מוניציפאליות לכפרים אלו. מדובר ברשות שהיא חלק ממשרד החינוך בכלל, וממחוז הדרום במשרד החינוך בפרט. המשיב מס' 2 מכהן כראש רשות החינוך הבדואית מזה 16 שנה. הרשות כוללת גוף המורכב מכמה שייח'ים מכפרים לא מוכרים. אנשים אלו נעדרים כל הכשרה כאנשי חינוך מוסמכים, וככלל אין להם שליטה על תהליך קבלת ההחלטות המתבצע באופן בלעדי על ידי המשיב מס' 2.

9. רצ"ב פירוט מ"מ שר החינוך בעניין רשות החינוך הבדואית מיום 11.9.2000 כנספח לעתירה שסימנו ע/1.

10. באשר למעמדו של המשיב מס' 2 יצוין כי בתשובה לתלונה שהגיש העותר מס' 1 נגד המשיב מס' 2 בגין חשד לשימוש לרעה בסמכות והפרת אמונים, השיב נציב תלונות הציבור, כי "...לאחר בירור שנעשה עם גורמים במשרד החינוך, נמסר לנו שמנהל הרשות אינו עובד מדינה."

רצ"ב מכתבו של עותר מס' 1 אל נציב שירות המדינה מיום 19.4.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/2.

רצ"ב תשובת נציב שירות המדינה מיום 10.5.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/3.

התבטאויות המשיב מס' 2 נגד הקהילה הערבית הבדואית

11. ביולי 2001 פרסם העיתון *The Jewish Week* המתפרסם בניו יורק, ראיון עם המשיב מס' 2. במסגרת ראיון זה התבטא המשיב מס' 2 בגזענות נגד הקהילה הערבית הבדואית. המשיב מס' 2 אמר, בין היתר, כי הקהילה הערבית הבדואית הינה בעלת "תאווה לדם, מקיימים מערכות יחסים פוליגמיים, מולידים 30 ילדים וממשיכים להרחיב את ישוביהם הלא חוקיים, ומשתלטים על אדמות מדינה." "מר שוחט הוסיף עוד כי "על פי תרבותם [של הבדואים – מ.ד.] הם מקיימים את צרכיהם מחוץ לבית. הם לא יודעים איך להוריד את המים בשירותים." ובאנגלית:

"blood thirsty Bedouins who commit polygamy, have 30 children and continue to expand their illegal settlements, taking over state land...In their culture they take care of their needs outdoors...They don't even know how to flush a toilet."

12. באותה כתבה רוברט ארנו, איש ציבור בולט בקהילה היהודית בניו יורק, הגיב כי התבטאויותיו של שוחט הן לא רק לא נכונות מבחינה עובדתית, אלא גם מביכות יהודים בכל מקום:

"His Opinions are not only factually incorrect but are offensive in the extreme and an embarrassment to Jews everywhere."

רצ"ב כתבת העיתון *The Jewish Week* מיולי 2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/4.

הפעילות הציבורית נגד המשך תפקודו של המשיב מס' 2

13. התבטאויותיו של המשיב מס' 2 עוררו את זעמה של האוכלוסיה הערבית בכלל, ושל הקהילה הערבית הבדואית בפרט. פעילות ציבורית ענפה דרשה את פיטוריו של מי שמופקד על מערכת החינוך בכפרים הלא מוכרים בנגב. פעילות ציבורית זו כללה, בין השאר, פרסום עצומה בעיתונות של 74 ארגונים לא ממשלתיים הפועלים למען שינוי חברתי הקוראת לפיטוריו של המשיב מס' 2 תחת הכותרת "שום מערכת חינוך בעולם לא יכולה לסבול גזענות כה בוטה", עריכת מסיבות עיתונאים להבהרת העמדה בדבר אי

התאמתו של המשיב מס' 2 לאייש עמדה כה חשובה במערכת החינוך, והשבתת בתי הספר בתחילת שנת הלימודים הנוכחית (2001/2002), והפגנות מול הרשויות הרלבנטיות.

רצ"ב עצומת 74 הארגונים שפורסמה בעיתון הארץ ביום 27.7.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/5.

רצ"ב לקטי עיתונות המפרטים את המאבק הציבורי לאחר התבטאויותיו הגזעניות של המשיב מס' 2 כנספח לעתירה שסימנו ע/6.

14. הפעילות הציבורית, בייחוד זו של הקהילה הערבית הבדואית בנגב, לא פסחה על כתיבת מאמרים בגנות דבריו הגזעניים של המשיב מס' 2, ואת השלכות הכפיפות למערכת חינוכית מסואבת המנוהלת על ידי מי שעויין את האוכלוסיה שהוא אמור לשרתה. ד"ר עאמר אל-הוזייל, אחד ממנהיגי האוכלוסיה הערבית הבדואית בנגב כתב בנושא כי:

"...מההתחלה זיהינו כי ילדינו, הדורות הבאים, בסכנה משום

שרשות החינוך הבדואית ומשה שוחט העומד בראשה מהווים כלי

מסואב השולטים במפעל יצירת דמותנו שהוא מערכת החינוך..."

15. דבריו הגזעניים של המשיב מס' 2 מקוממים עוד יותר לנוכח כישלונה המשועתק דור אחרי דור של מערכת החינוך בקרב הקהילה הערבית הבדואית. מנהיג אחר בקהילה הערבית הבדואית בנגב, ד"ר עוואד אבו פריח, כתב בנושא כי:

"הרי הם יודעים ש- 90 ילדים בדואים מתוך 100 לא יזכו לתעודת בגרות, ושיותר מ- 50 ילדים לא יגיעו לכיתה י"ב. הרי הם יודעים שם, ב"ירושלים של מעלה", שהיום ולאחר 53 שנים של הזנחה פושעת של המגזר הערבי-בדואי בדרום נולדו הרבה ילדים בדואים שגדלו ללא חינוך, התחתנו ללא חינוך, עשו מצוות פרו ורבו ללא חינוך, נולדו להם ילדים ללא חינוך, והם כרגע בדרך לבית ספר ללא חינוך וללא עתיד. הרי כולם יודעים, שמערכת החינוך הערבית בדרום היא כשלון אחד גדול וטמנו את ראשם בחול."

רצ"ב מאמרו של ד"ר עאמר אל-הוזייל באלמהמאז מיום 3.8.2001, "כאשר נופלת המסיכה מעל הפנים המכוערות", כנספח לעתירה שסימנו ע/7.

רצ"ב מאמרו של ד"ר עוואד אבו פריח בכל הנגב מיום 31.8.2001, "תנו לנו עתיד", כנספח לעתירה שסימנו ע/8.

16. בנוסף, ארגונים פעילים בתחום זכויות האדם, ובייחוד קידום זכויות הקהילה הערבית הבדואית פנו אל שרת החינוך וציינו את הצורך לפטר את המשיב מס' 2 מתפקידו לאור התבטאויותיו הגזעניות מחד, ומעורבותו ההגמונית במערכת החינוך בכפרים הלא מוכרים בנגב מאידך. ביום 5.9.2001 חידדו המועצה האזורית לכפרים הלא מוכרים, מטה המאבק של הערבים הבדואים בנגב, וקואליציית הארגונים וועדי ההורים לשיפור החינוך

הערבי בנגב, את דרישתם לפטר את המשיב מס' 2, דרישה שפורטה גם במכתבם אל שרת החינוך מיום 2.8.2001:

"הדברים חמורים במיוחד, מאחר שמדובר באדם הנושא משרה בתפקיד ניהולי בתאגיד העוסק בחינוך- אדם שאמור לשאת באחריות לפעולת מוסדות חינוך ולשמש דוגמה בתחום החינוכי מר שוחט אינו עוסק בענייני התחזוקה של מערכת החינוך הבדווית בלבד, וזאת בניגוד למה שנטען לעיתים בעבר: שוחט מעורב יום-יומית בבחירת מנהלים, בהקצאת משאבים, ובעיצוב דמותה העתידית של מערכת החינוך. הוא אחראי על צוות פסיכולוגים ועל קצין ביקור סדיר."

רצ"ב מכתב הארגונים אל שרת החינוך מיום 5.9.2001 כנספח שסימנו ע/9.
רצ"ב מכתב הארגונים אל שרת החינוך מיום 2.8.2001 כנספח שסימנו ע/10.

מסקנות הבודק מטעם משרד החינוך

17. בעקבות הפעילות הציבורית נגד המשך כהונתו של המשיב מס' 2 כראש רשות החינוך הבדואית, מינתה המשיבה מס' 1 בודק (ד"ר דורון מור) להתבטאויותיו הגזעניות של המשיב מס' והשלכותיהן. חרף פניות חוזרות ונשנות מצד ב"כ העותרים אל המשיבה מס' 1 למסור את הדו"ח של הבודק (ראו להלן), לא נענתה בקשה זו. ב"כ העותרים הצליח להשיג את העמוד האחרון מדו"ח הבודק ד"ר מור, אשר כולל את חלק המסקנות וההמלצות בלבד. יודגש, כי בין שאר המלצותיו של הבודק הוא ממליץ:

לקיים "...מכרז פתוח (כמקובל בימינו אלה) על תפקיד ראש רשות החינוך, אליו יוכלו לגשת בדואים ויהודים כאחד. גם מר שוחט יוכל לגשת אליו: לזכותו יעמוד פועלו הרב בעבר למען הבדואים, ולחובתו – הדברים שפורסמו בשמו. עד אז – יצא מר שוחט לחופשה."

"הריני ממליץ כי במסגרת הכנת המכרז לפרסום ייבדק מחדש הסטטוס החוקי של רשות החינוך, היקפה, תקציבה ותפקידיה. כמו כן, יילקח מראש בחשבון צמצום הרשות במקביל לצמצום מספר הישובים הבלתי מוכרים בעתיד."

רצ"ב עמ' 8 מדו"ח הבודק ד"ר דורון מור כנספח לעתירה שסימנו ע/11.

פגמים אחרים בפעילותו של המשיב מס' 2

18. הביקורת על תפקודו של המשיב מס' 2 החלה הרבה לפני הצהרותיו הגזעניות בגנות הקהילה הערבית הבדואית ביולי 2001. עוד בינואר 1998 פירסמה הועדה לבדיקת מערכת החינוך הבדואית בנגב בראשות ד"ר יעקב כץ (להלן: ועדת כץ), אשר מונתה על ידי שר

החינוך דאז, דו"ח אשר ביקר, בין השאר, את חוסר פועלה של רשות החינוך הבדואית ואת הרכבה. ועדת כץ ציינה בהקשר זה כי (עמ' 7-8):

"בתי הספר הארעיים בישובים הלא מוכרים כפופים לפיקוחה של הרשות לחינוך הבדואים שהוקמה על ידי משרד החינוך והתרבות בשנת 1984 בראשה יושב מנהל יהודי וועדה מייעצת המורכבת מחמישה שייח'ים בדואים. הרשות כפופה למשרד החינוך, התרבות, והספורט, ולכן אנשי הרשות נקרעים בין מילוי הצרכים החינוכיים של בתי הספר בישובים הלא מוכרים ולבין האינטרסים של הממסד... בבתי הספר בישובים הלא מוכרים התקציבים ניתנים במשורה, המתקנים מעטים, הבניינים והריהוט אינם מספיקים, וכמעט ולא קיימים עוזרי הוראה. לעתים חסרים שירותים וחומרים (עזרים אורקוליים, מחשבים, מעבדות, ציוד ספורט וכדומה). רוב בתי הספר ממוקמים במבנים זמניים שאינם מרווחים די הצורך, ויש מחסור חמור בחדרי ספח ומשרדים."

19. ועדת כץ המליצה בעניין הרכבה של רשות החינוך הבדואית כי יש לערב אנשי מקצוע מהקהילה בתהליך קבלת ההחלטות באשר לחינוך האוכלוסיה הערבית הבדואית בנגב (עמ' 16):

"10. יש לצרף אנשי מקצוע בדואים ומנהיגי הקהילה למוסדות הרשות לחינוך הבדואים בנגב. בדואים משכילים המסוגלים לתרום לקידום מערכת החינוך במגזר הבדואי ישמשו בתפקידים בכירים כמפקחים וכיועצים למינהל הרשות וזאת על מנת לערב את נציגי הקהילה בנעשה בבתי הספר ובמערכת החינוך לא רק ברמת שיתוף פעולה בין הורים לבין בתי הספר בהם לומדים ילדיהם, אלא בקביעת מדיניות חינוכית עקרונית לקהילה הבדואית בנגב וביישומה על פי צרכיה ובהתאם לעקרונות משרד החינוך, התרבות והספורט."

רצ"ב דו"ח הועדה לבדיקת מערכת החינוך הבדואית בנגב (ינואר 1998) כנספח לעתירה שסימנו ע/12.

20. מסקנות ועדת כץ עולות בקנה אחד גם עם מסקנות ועדת האו"ם לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות מיום 4.12.1998 בכל האמור לחוסר התשתיות החינוכיות בכפרים הלא מוכרים בנגב. ועדת האו"ם הביעה דאגה עמוקה מהיחס של ממשלת ישראל כלפי הכפרים הלא מוכרים, לרבות יחסה של האחרונה בתחום החינוך (פיסקה 26):

"Unrecognized Villages"

26. The Committee notes with deep concern that a significant proportion of Palestinian Arab citizens of Israel continue to live in unrecognized villages without access to water, electricity, sanitation and roads. Such an existence has caused extreme difficulties for the villagers in regard to their access to health care, education and employment opportunities.”

רצ"ב מסקנות ועדת האו"ם לזכויות כלכליות, חברתיות, ותרבותיות מיום 4.12.1998 כנספח לעתירה שסימנו ע/13.

21. למעשה, המשיב מס' 2 ניהל את רשות החינוך הבדואית ביד רמה, עם מעורבות מינימלית, אם בכלל, של אנשי הקהילה הערבית הבדואית. אותם אנשים שהרכיבו את מועצת רשות החינוך הבדואית התפטרו במרוצת הזמן, בין השאר, כתוצאה מהדרתם מתהליך קבלת ההחלטות על ידי המשיב מס' 2.

רצ"ב מכתבו של ד"ר עוואד אבו פריח מיום 23.3.1999 אל מבקר המדינה המתלונן נגד הדרת אנשי האוכלוסיה מתהליך קבלת ההחלטות ברשות החינוך הבדואית, כנספח לעתירה שסימנו ע/14.

רצ"ב התפטרותו של מר ג'בר אבו כף ממועצת רשות החינוך לבדואים מיום 21.6.2000 כנספח לעתירה שסימנו ע/15.

22. מאבק הקהילה הערבית הבדואית, בייחוד זו המתגוררת בכפרים הלא מוכרים בנגב, למען חינוך טוב יותר וכתוצאה מכך עתיד ורוד יותר נמשך זה למעלה משנתיים. עיקר המאבק מופנה כלפי מחדליה ומדיניותה של רשות החינוך הבדואית הנתפסת ככלי אנטי דמוקרטי, נטול שקיפות, ומעל לכל מנוגד לאינטרס החינוכי של ילדי הכפרים הלא מוכרים בנגב. הקהילה עורכת הפגנות מחאה, משמרות בפני בתי הממונים על חינוך ילדיהם, ופרסום מודעות בעיתונים בנושא.

רצ"ב לקטי עיתונות המתעדים את מאבק הקהילה הערבית הבדואית בנגב למען חינוך מדצמבר 1999 עד מרץ 2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/16.

23. זאת ועוד. למרות שלא אחת רשות החינוך הבדואית נאלצת לעשות למען הקהילה שהיא מחוייבת על פי דין לשרתה רק בלחץ בית המשפט הנכבד, כמו בעניין הצבת גנרטורים לבתי ספר בכפרים הא מוכרים בנגב, והקמת בתי ספר ביישובים לא מוכרים אשר תלמידיהם נאלצים לנסוע למרחקים ארוכים, המשיב מס' 2 יוזם פרסומים בעיתונות הערבית והעברית כאילו מדובר ביוזמה שלו ושל הרשות שהוא עומד בראשה. הרצון

להציג מצג של עשייה, למרות שמדובר בלחץ של בית המשפט הנכבד, מאשש את קביעת דו"ח ועדת כץ כי רשות החינוך לבדואים אינה ממלאת את תפקידה כראוי. כל זאת בנוסף להטעיית הציבור וזריית חול בעיניים כאילו המשיב מס' 2 פועל מיוזמתו לטובת תלמידי הכפרים הלא מוכרים בנגב.

ראו:

בג"צ 4671/98 ד"ר עואד אבו פריח ואח' נ' רשות החינוך לבדואים בנגב (עתירה לחיבור בתי ספר בכפרים הלא מוכרים לחשמל).

בג"צ 5221/2000 דחללה אבו גרדוד ואח' נ' המועצה האזורית רמת נגב ואח' (עתירה להקמת בתי ספר בכפרים לא מוכרים בנגב)

ע/1.

רצ"ב מכתבו של ד"ר עואד אבו פריח מיום 8.8.2001 אל מנכ"לית משרד החינוך כנספח לעתירה שסימנו ע/17.

24. למסכת פעילותו של המשיב מס' 2, שאינה מצטיינת באהדת אוכלוסיית היעד של חובותיו על פי דין, מצטרפת הוצאת ספר על האוכלוסיה הערבית הבדואית בנגב. ספר זה מקורו בתפיסה אנכרוניסטית של אוריינטליזם: יצירת ידע למען שליטה על והכנעת אובייקט הידע. שטחיות הפרסום האמור אינה מצליחה להתעלות אפילו על ספרוני התיירות, אשר מלבד הצבת תמונות של אוהלים וגמלים אינם מצליחים להסביר דבר על החברה הערבית הבדואית, מורכבותה, יחסי הגומלין בין פרטיה, והשינויים העוברים עליה, בין השאר, כתוצאה מהצבת אתגרים חדשים מתוך ומחוץ לאותה חברה. הארגונים הפעילים בתחום המאבק לחינוך טוב יותר לקהילה הערבית הבדואית פנו בנושא זה אל שרת החינוך והדגישו, בין השאר, כי הפרסום של המשיב מס' 2 מפיץ:

"...בקרב התלמידים בחינוך העברי סטראוטיפ שלילי לפיו הבדוי הוא איש האתמול, השרוי במסורות עתיקות, ומתקשה להיפרד מן המסגרות השבטיות והנורמות של חברה פאטריארכאלית של מירעה ונדידה. סטראוטיפ זה מתעלם מן התרבות העשירה של הבדווים בהווה, המשתלבת היטב במסגרות המודרניות, בה חלות תמורות חברתיות עמוקות, ובפרט בכל הנוגע לארגון החברתי, למיצב החברתי, ליחסים בין המינים, ועוד."

רצ"ב הפנייה אל שרת החינוך מיום 11.9.2001 בעניין פרסום המשיב מס' 2 אודות החברה הערבית הבדואית כנספח לעתירה שסימנו ע/18.

והשוו:

Lila Abu – Lughod, *Writing Women's Worlds : Bedouin Stories* (California: University of California Press: 1993).

Penny Maddrell, *The Beduin of the Negev* (London: Minority Rights Group, 1990).

25. המשיב מס' 2 אפוא שולט שליטה רחבה על כינון הידע אודות האדם הערבי הבדואי. שליטה זו חובקת גם את בתי הספר בכפרים הלא מוכרים והמורים המלמדים בהם. פרופסור מאג'ד אל-חאג' התייחס בספרו **Education, Emopwerment, and Control** (1995) למשמעות היחסים בין הממסד החינוכי בישראל לבין מורים ובתי ספר ערביים. ניתוח זה תופס ביתר שאת לגבי גישתו של המשיב מס' 2 כלפי קהילת היעד של עבודתו. תכלית מערכת יחסים זו אינה חינוך, אלא שליטה (עמ' 163):

“This control over Arab teachers had a twofold importance for the state authorities. On the one hand, by controlling the Arab teachers' behaviour, the authorities could secure the implementation of the planned official goals and the maintenance of stability with the education system. On the other hand, the compliance of teachers with the official policy meant an inexpensive form of cooperation by the Arab elite because of its total dependence on the Jewish sector for white – collar jobs...”

ראו :

Majid Al-Haj *Education, Empowerment, and Control* (New York: State University of New York Press, 1995) 163.

26. אותה מסקנה לגבי תכלית יחס מערכת החינוך הישראלית כלפי האזרחים הערבים, קרי יחס השליטה, ניתן למצוא בדו"ח חירום שחובר על ידי חוקרים באוניברסיטאות שונות בישראל בעקבות הפגנות המחאה של האוכלוסיה הערבית בתחילת אוקטובר 2000. הדו"ח אחרי השבר: **כיוונים חדשים למדיניות הממשלה כלפי הערבים בישראל**, הגיע למסקנה כי (עמ' 31):

“הממסד הישראלי משתמש במערכת החינוך הערבית ככלי שליטה אידיאולוגי ואף עושה בה מניפולציות לפילוגם של האזרחים הערבים הפלשתינים בישראל (מוסלמים, נוצרים, דרוזים, ובדואים) בצורה המטשטשת את זהותם הפלשתינית. ניתוח מטרות החינוך המוצהרות ובדיקה של תוכניות הלימודים של החינוך הערבי, מלמדים כי אין בהן הכרה גלויה בעובדת היותם של הערבים בישראל מיעוט לאומי ובהיותם חלק בלתי נפרד מהעם הפלשתיני.

במקום זאת, ניכר כי המערכת הובנתה במטרה ליצור ערבי כנוע,
ללא זהות ברורה."

רצ"ב דו"ח החוקרים אחרי השבר: כיוונים חדשים למדיניות הממשלה כלפי הערבים
בישראל (נובמבר 2000), כנספח לעתירה שסימנו ע/19.

27. העותרים יטענו כי יש לערוך בחינה בדיקה מקיפה לתפקודה של רשות החינוך הבדואית, לרבות תהליך קבלת ההחלטות במסגרתה והתנהלותה הכספית. העובדה שרשות ציבורית מנוהלת על ידי אותו אדם במשך 16 שנה, במקרה זה המשיב מס' 2, ואשר זוכה לביקורת ממקורות שונים, לרבות על ידי ועדה פרלמנטרית שהוקמה על ידי שר חינוך, בנוסף לביקורות קהילת היעד של אותה רשות, עובדות אלו מחייבות בדיקה מעמיקה ומיוחדת לפעולה של רשות החינוך הבדואית.

חובת הייצוגיות ברשות החינוך הבדואית

28. העותרים יטענו כי, לאחר יותר כ- 20 שנה של פעילות רשות החינוך הבדואים, וכחונת היחיד בראשה במשך 16 שנים של המשיב מס' 2, חובה היא למנות איש חינוך מקצועי מקרב האוכלוסייה הערבית בנגב לתפקיד ראש רשות החינוך הבדואית, שאמורה ליהנות משירות זה.

29. המשך המצב הקיים שלפיו התפקיד הבכיר ביותר ברשות החינוך הבדואית מוטל על מי שאינו משתייך לקהילת היעד של אותה רשות משדר מסר חינוכי שלילי, לפיו אין מבין פרטי אוכלוסייה זו מי שראוי ואו כשיר למלא תפקיד חשוב זה.

30. אין ספק, אפוא, שהדרת אנשי מקצוע מקרב האוכלוסייה הערבית הבדואית מלכהן במסגרת תפקידים מסוג אלה, יוצר מאליו ניכור רב בין רשות החינוך הבדואית לבין הקהילה שהרשות מחוייבת כלפיה. ההדרה המתמשכת של המוכשרים והמוכשרות מבין הקהילה עלול ליתן לגטימציה לזלזול בכישורי בני ובנות אותה קהילה.

31. פרופסור קימליקה סקר בספרו **Multicultural Citizenship** את הטענות בעד ייצוגיות לאוכלוסיות מודרות מספירת השירות הציבורי בחברה. הוא התייחס לעובדה שהבנה פנימית של הקהילה עשויה להוות מכשיר עזר למתן שירות טוב יותר למענה, והעלאת רמת הלגטימיות של אותו שירות (עמ' 137 – 138):

"...there are a number of reasons why personal characteristics might be important. Some commentators argue that people must share certain experiences or characteristics in order truly to understand each other's needs and interests. On this

view, a white man simply cannot know what is in the interests of a woman or a black man: 'no amount of thought or sympathy, no matter how careful or honest, can jump the barriers of experience' (A. Phillips 1994: 76).

Another argument says that even if white men can understand the interests of women and blacks, they cannot be trusted to promote those interests. For example, Christine Boyle argues that, because the interests of men differ from women in terms of income, discrimination, legal rights, and child-care, 'it seems reasonable to conclude that it is impossible for men to represent women'. The reason is not necessarily that men do not understand women's interests, but rather that 'at some point members of one group feel that someone belonging to another group has such a conflict of interest that representation is impossible, or at least unlikely' (Boyle 1983: 797-8; cf. Minow 1991: 286)."

ראו :

Will Kymlicka, *Multicultural Citizenship* (Oxford: Oxford University Press, 1995) 137-8.

פניות ב"כ העותרים למשרד החינוך ותגובותיו

32. בעקבות גילוי הצהרותיו הגזעניות של המשיב מס' 2 פנה ב"כ העותרים ביום 23.7.2001 אל המשיבה מס' 1, פירט את הצהרותיו הגזעניות של המשיב מס' 2, וביקש לדעת מדוע לא יועבר המשיב מס' 2 מתפקידו כמי שהפר כמה חובות המוטלות עליו על פי דין. ביום 2.8.2001 השיבה המשיבה מס' 1 כי מונה בודק "מיוחד לפרשת התבטאויותיו של משה שוחט, מנהל רשות החינוך לבדואים." ביום 20.8.2001 פנה ב"כ העותרים אל מנכ"לית משרד החינוך וביקש לדעת את ממצאי הבדק המיוחד, את סדר עבודתו, וכן את פרוטוקולי ישיבותיו, אם ישנם כאלו. ביום 6.9.2001 פנה ב"כ העותרים פעם נוספת אל מנכ"לית משרד החינוך, אך טרם נענה. ב"כ העותרים פנה ביום 5.9.2001 באמצעות דואר אלקטרוני אל הבדק המיוחד (ד"ר דורון מור) וביקש את הדו"ח שחיבר בעניין התבטאויותיו של המשיב מס' 2, אך נענה כי אין ביכולתו למסור את הדו"ח האמור.

רצ"ב מכתב ב"כ העותרים אל המשיבה מס' 1 מיום 23.7.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/20.
רצ"ב תשובת המשיבה מס' 1 מיום 2.8.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/21.
רצ"ב מכתביו של ב"כ העותרים אל מנכ"לית משרד החינוך מיום 20.8.2001 ומיום 6.9.2001
כנספח לעתירה שסימנו ע/22.
רצ"ב ההתכתבות בדואר אלקטרוני עם הבודק ד"ר מור כנספח לעתירה שסימנו ע/23.

33. יצויין כי הבודק המיוחד מטעם משרד החינוך לפרשת התבטאויותיו של המשיב מס' 2 לא נפגש עם פעילים בקהילה הערבית בדואית בדרום, אשר ביקשו לשתף את הבודק במידע שיש להם אודות רשות החינוך הבדואית והעומד בראשה המשיב מס' 2. זאת, למרות קביעת פגישות עם אותם נציגים, פגישות שבוטלו על ידי הבודק לאחר מכן.

רצ"ב מכתבו של ד"ר עוואד אבו פריח אל ד"ר מור מיום 1.8.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/24.

רצ"ב מכתבו של ד"ר עוואד אבו פריח אל המשיבה מס' 1 מיום 6.8.2001 בעקבות ביטול פגישה עם הבודק ד"ר מור כנספח לעתירה שסימנו ע/25.
רצ"ב מכתבו של ד"ר ת'אבת אבו ראס אל המשיבה מס' 1 מיום 5.8.2001 בעקבות ביטול פגישה עם ד"ר מור כנספח לעתירה שסימנו ע/26.

34. בינתיים דווח בעיתונות כי המשיב מס' 2 התנצל על התבטאויותיו הגזעניות. למרות זאת, המשיבה מס' 1 בחרה לא להעבירו מתפקידו, אלא להסתפק בהתנצלותו. ביום 19.8.2001 פנה העותר מס' 1 אל המשיבה מס' 1 והסביר מדוע חובה וראוי להעביר את המשיב מס' 2 מתפקידו כאחראי על מערכת החינוך בכפרים הלא מוכרים בנגב.

רצ"ב ידיעה מעיתון הארץ מיום 17.8.2001, "מנהל החינוך לבדווים התנצל בפני שייחים על התבטאויותיו", כנספח לעתירה שסימנו ע/27.
רצ"ב פנייתו של העותר מס' 1 מיום 19.8.2001 אל המשיבה מס' 1 כנספח לעתירה שסימנו ע/28.

החלק המשפטי

35. העותרים יטענו כי חובה על המשיבה מס' 1 להעביר את המשיב מס' 2 מתפקידו כראש רשות החינוך הבדואית משום הפרתו לחובת האמון שהוא חב כלפי הקהילה הערבית הבדואית בכפרים הלא מוכרים בפרט. כמו כן, חובה לערוך מכרז לתפקיד ראש רשות החינוך הבדואית שתכליתו העסקת איש מקצוע בתחום החינוך מקרב אותה קהילה מכוח הזכות לייצוג של הקהילה הערבית הבדואית בדרום, בייחוד בנושאים הנוגעים לה במישרין.

הפרת חובת האמון והפגיעה בכבוד

36. המשיב מס' 2 מונה על ידי שר החינוך לשעבר זבולון המר, שהמשיבה מס' 1 מהווה לצורך עתירה זו ובכלל כמי שמינתה את המשיב מס' 2 מכוח עקרון הרציפות החוקתית. רשות החינוך הבדואית כפופה למשרד החינוך ומהווה חלק בלתי נפרד ממנו. המשיבה מס' 1 מוסמכת, אפוא, להעביר את המשיב מס' 2 מתפקידו לאור הפרת חובת האמון המוטלת עליו, וזאת מכוח סעיף 14 לחוק הפרשנות. התשמ"א – 1981, הקובע כי:

"14. סמכות מינוי

הסמכה לעשות מינוי - משמעה גם הסמכה להתלות את תקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו."

37. במקרה נשוא העתירה מתקיימת לא רק הסמכות, אלא גם החובה המוטלת על המשיבה מס' 1 להעביר את המשיב מס' 2 מתפקידו משום הפרתו לחובת האמון המוטלת עליו.

38. המשיב מס' 2 בהתבטאותו הגזענית נגד הציבור שהוא אמור לשרת הפר את חובת האמון המוטלת עליו כלפי אותו ציבור. מחדליו במסגרת תפקידו ותרומתו להשרשת דעות קדומות נגד הציבור שהוא מחייב על פי דין לשרת מחדדת עוד יותר את הפרתו לחובת האמון האמורה. המשיב מס' 2 התנהג, למעשה, כבעל ממלכה פרטית השולט על נתיניו. חלקם שיתפו פעולה אתו, אך רובם מאסו בגישתו הלא חינוכית ונטולת המקצועיות שהשתכללה לכדי עמדה גזענית מן הסוג השפל ביותר. עמדה שאיש חינוך בכל מערכת חינוך אמור לא רק לסלוד ממנה, אלא גם לחנך להתנגד לה.

39. בית המשפט הנכבד הדגיש לא אחת את החובות המוטלות על עובד הציבור, חובות שניתן לאגדן תחת העקרון של אמון הציבור ברשויות השלטון. חובה זו נובעת מההנחה שרשויות השלטון הן נאמן הציבור.

ראו:

בג"ץ 64/97 קונטרס נ' משרד האותר פ"ד נב (1), 289, 347 – 345.

בג"ץ 4267/93 אמיתי – אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, 461.

בג"ץ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון פ"ד מז (2) 229, 258.

בג"ץ 1635/90 ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה ואח', פ"ד מה (1) 749, 841.

בג"ץ 840/79 מרכז הקבלנים והבונים בישראל נ' ממשלת ישראל ואח', פ"ד לד(3) 729, 841.

יצחק זמיר הסמכות המינהלית (ירושלים: הוצ' נבו, 1996) 35-36.

40. בנוסף, התבטאותו הגזענית של המשיב מס' 2 פגעה בכבודם של פרטי הקהילה הערבית בכלל, ושל האוכלוסיה הערבית בדואית בפרט. הכללותיו הגזעניות של המשיב מס' 2, המכוונות עבירה לכאורה בניגוד לסימן א'1 לפרק ח' בחוק העונשין, התשל"ז – 1977,

מהווה פגיעה ישירה בכבודם של פרטי האוכלוסיה הערבית, ובייחוד פרטי הקהילה הערבית הבדואית. פגיעה הנובעת, בין השאר, משייכותם וזהותם הקיבוצית. המשיב מס' 2 הפר, אפוא, את חובתו על פי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כאורגן של רשות מרשויות המדינה (משרד החינוך), לא לפגוע בזכות לכבוד של האוכלוסיה הערבית.

השוו:

בג"ץ 4541/94 אליס מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט (4), 94, 135.

41. העותרים יטענו כי החלטת המשיבה מס' 1 על המשך פעילותו של המשיב מס' 2 כראש רשות החינוך הבדואית, או מחדלה בדבר העברתו מתפקידו, וכן אי הקפאת פעילותו, הינן החלטות בלתי סבירות באופן קיצוני ביותר. אמנם המשיב מס' 2 לא הורשע בעבירה פלילית, וטרם הוגש נגדו כתב אישום בגין התבטאויותיו הגזעניות, אולם אין לתעלם מהתבטאויותיו אשר מהווים, לכל הפחות, ראיה מנהלית שתשמש את המשיבה מס' 1 בבואה להחליט על מעמדו של המשיב מס' 2.

ראו:

פרשת אייזנברג, עמ' 257 – 256.

42. העותרים יטענו כי המשיבה מס' 1 לא נתנה משקל כלשהו לפגיעה בערכים מוסריים וחברתיים בהתירה את המשך תפקודו של המשיב מס' 2 במעמדו כראש רשות החינוך הבדואית. בית המשפט הנכבד הדגיש את חשיבות הקפדת רשויות השלטון על ערכים חברתיים נאותים, בייחוד כאשר רשויות אלו אמורות להשפיע לטובה על החברה בהקרנם, כעובדי ציבור, ערכים אלו. למותר לציין כי לא תמיד רשויות אלו מצליחות לשאת את הנטל המוסרי, כבד כקל, המוטל עליהן.

ראו:

בג"ץ 1284/99 פלונית נ' ראש המטה הכללי ואח' פ"ד נג (2), 17, 70 – 69.

הזכות לייצוג

43. העותרים יטענו כי משרת ראש רשות החינוך הבדואית, המהווה רשות חינוך מקומית בכפרים הלא מוכרים בנגב, הינה המשרה הבכירה ביותר באותה רשות, ומאחר שמטרתה המוצהרת של רשות זו היא שירות האוכלוסיה הערבית הבדואית בנגב, חובה שהעומד בראשה יהיה איש חינוך מוסמך מהאוכלוסיה הערבית.

44. רשות החינוך לבדואים מהווה האורגן החינוכי הקובע את עתיד תלמידי הכפרים הלא מוכרים בנגב. אורגן כה חשוב מן הראוי שינוהל על ידי צוות אנשי חינוך מיומן, עם מחויבות מוכחת כלפי אותם תלמידים והוריהם. הזכות לייצוג של אנשי חינוך מהקהילה הערבית בדואית בנגב נובעת אפוא משני מקורות נפרדים: מיומנותם ומחויבותם.

45. בית המשפט הנכבד פיתח בשנים האחרונות, יחד עם המחוקק, את הזכות לייצוג הולם, בעיקר בהקשר של ייצוג הולם לנשים ובעקבות כך גם לערבים בשירות הציבורי. בית המשפט הדגיש כי בעת שקילת נושא הייצוג ההולם יש לשקול הן את חשיבות הגוף לאוכלוסיה המעוניינת בייצוג ההולם, וכן את כשירות המועמד לתפקיד הספציפי. כמו כן, בית המשפט קבע כי אין מדובר בשקילת שיקול זר על ידי הרשות כאשר בין שאר שיקוליה היא מתחשבת בזהות הלאומית של המועמד לתפקיד בשירות הציבורי.

ראו :

סעיפים 18א ו-18א לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה – 1975.
סעיף 15א לחוק שירות המדינה, תשי"ט – 1959.

46. בבג"ץ 6924/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ממשלת ישראל ואח' (טרם פורסם) קבע בית המשפט הנכבד כי (פיסקה 31):

"השאלה מהו ייצוג הולם בגוף מסויים תלויה, במהות הגוף, ובכלל זה בחשיבות המעשית של הגוף מבחינת הקבוצה הזכאית לייצוג הולם."

ובפיסקה 29 נקבע כי :

"...לא זו בלבד שהרשות המוסמכת רשאית לקחת שיקול זה [שייכות לאוכלוסיה הערבית – מ.ד.] בחשבון כאחד השיקולים הענייניים, אלא היא אף חייבת לקחת אותו בחשבון כאחד השיקולים הענייניים, ולתת לו את המשקל הראוי."

ראו גם :

בג"ץ 2671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נב (3) 630.

47. בפרשת **שדולת הנשים** בית המשפט הנכבד הדגיש את הפגיעה הקשה של אפליה שמקורה בהעדר ייצוג של נשים בשירות הציבורי. בית המשפט קבע כי (עמ' 659 – 658):

"הפליית של אישה - באשר אישה היא - הינה הפליה גנרית... דוגמה נוספת להפליה גנרית היא הפלייתו של אדם מחמת צבע עורו או מחמת גזעו. הפליה גנרית, כפי שכבר נאמר, הינה הפליה הפוצעת אנושות בכבוד האדם. אין לו לאדם שליטה על מינו (נקבה או זכר), על צבע עורו (שחור, צהוב או לבן), על שלמות גופו (נכה או שלם בגופו). האדם עשה בחייו את כל שביכולתו כדי לרכוש חוכמה ודעת, להיות אדם טוב ומיטיב, נוח לבריות וישר-דעת. והנה נדחה הוא מפני אחרים אך בשל אותו מאפיין שאין לו שליטה עליו, מאפיין גנטי או אחר."

48. כמו כן, על פי תקנה 36 לתקנות החינוך משנת 1933, באזורים דו לשוניים אמור להיות מובטח ייצוג הולם בועדי החינוך הן לאוכלוסיה הערבית והן לאוכלוסיה היהודית. תקנה 36 קובעת:

"36. אזורים דו-לשוניים

באזורים שיקבע שר החינוך והתרבות יהיו שני ועדי-חינוך ליד רשות-
החינוך המקומית: האחד יהא הועד הערבי שע"י רשות-החינוך המקומית
והוא ינהל בתי-ספר ערביים בלבד, והשני יהא הועד היהודי שע"י רשות-
החינוך המקומית והוא ינהל בתי-ספר עבריים בלבד."

והשוו:

Arend Lijphart, "Self-Determination versus Pre-Determination of Ethnic Minorities in Power – Sharing Systems", in *The Rights of Minority Cultures* (Will Kymlicka ed.)(Oxford: Oxford University Press, 1995) 275.

Yash Ghai, *Public Participation and Minorities*, (London: Minority Rights Group, 2001).

על יסוד האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי וצו ביניים כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר שמיעת תגובת המשיבים, לעשות את הצו על תנאי להחלטי. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד.

עו"ד מרואן דלאל
ב"כ העותרים

